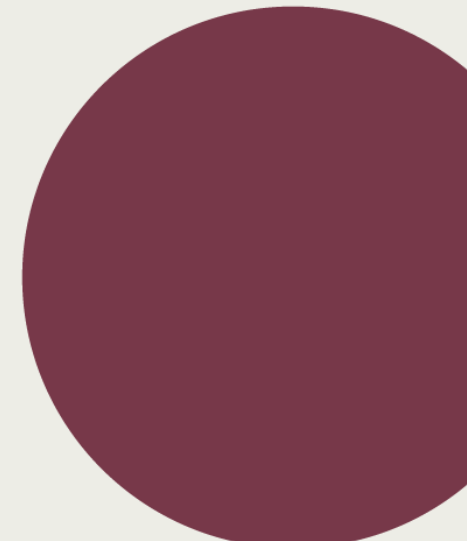
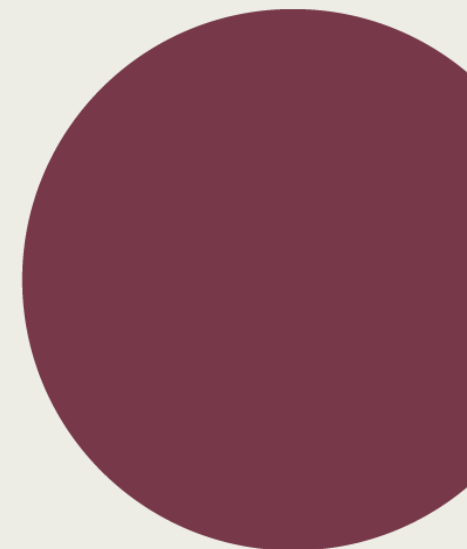

Lyčių nelygybė Lietuvoje

Reprezentatyvi visuomenės nuomonės apklausa

2024 m.

Tyrimą Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos užsakymu atliko Visuomenės nuomonės ir tyrimų centras „Spinter tyrimai“

- Respondentų skaičius – 1007 Lietuvos gyventojai (-os).
- Apklausa atlikta 2024 m. liepos 19–29 d.
- Tyrimo paklaida siekia 3,1 proc.
- Tyrimas vyko visoje šalies teritorijoje.
- Atrankos metodas: kvotinė atranka išlaikant proporcijas pagal amžių, lytį, gyvenamąją vietą.

Tyrimo duomenys lyginami su šių tyrimų duomenimis:

- [Sociologiniu šalies gyventojų tyrimu dėl žmogaus teisių suvokimo ir vertinimo](#). Žmogaus teisių stebėjimo institutas, 2021 m.
- Nacionaline ir tarptautine statistika: Valstybės duomenų agentūros, Europos lyčių lygybės instituto, Pagrindinių teisių agentūros, Eurostat duomenimis, „Eurobarometro“ Nr. 544 duomenimis.

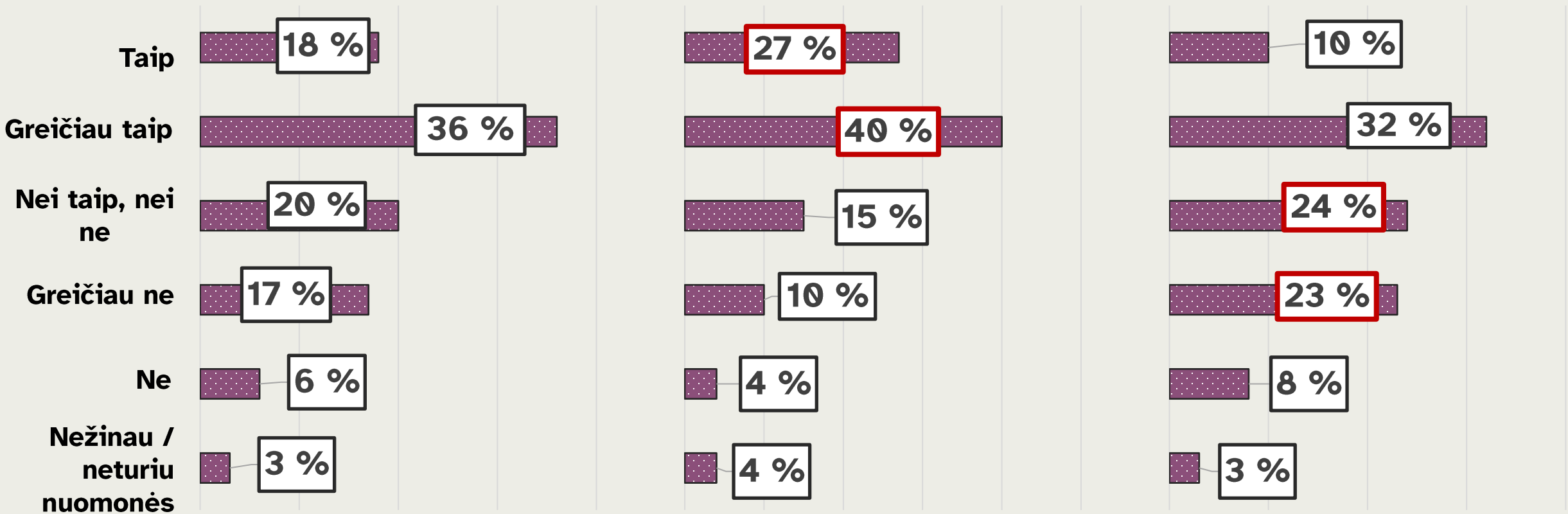
Kaip manote, ar Lietuvoje vyrai ir moterys turi lygias teises?

Visi

Vyrai

Moterys

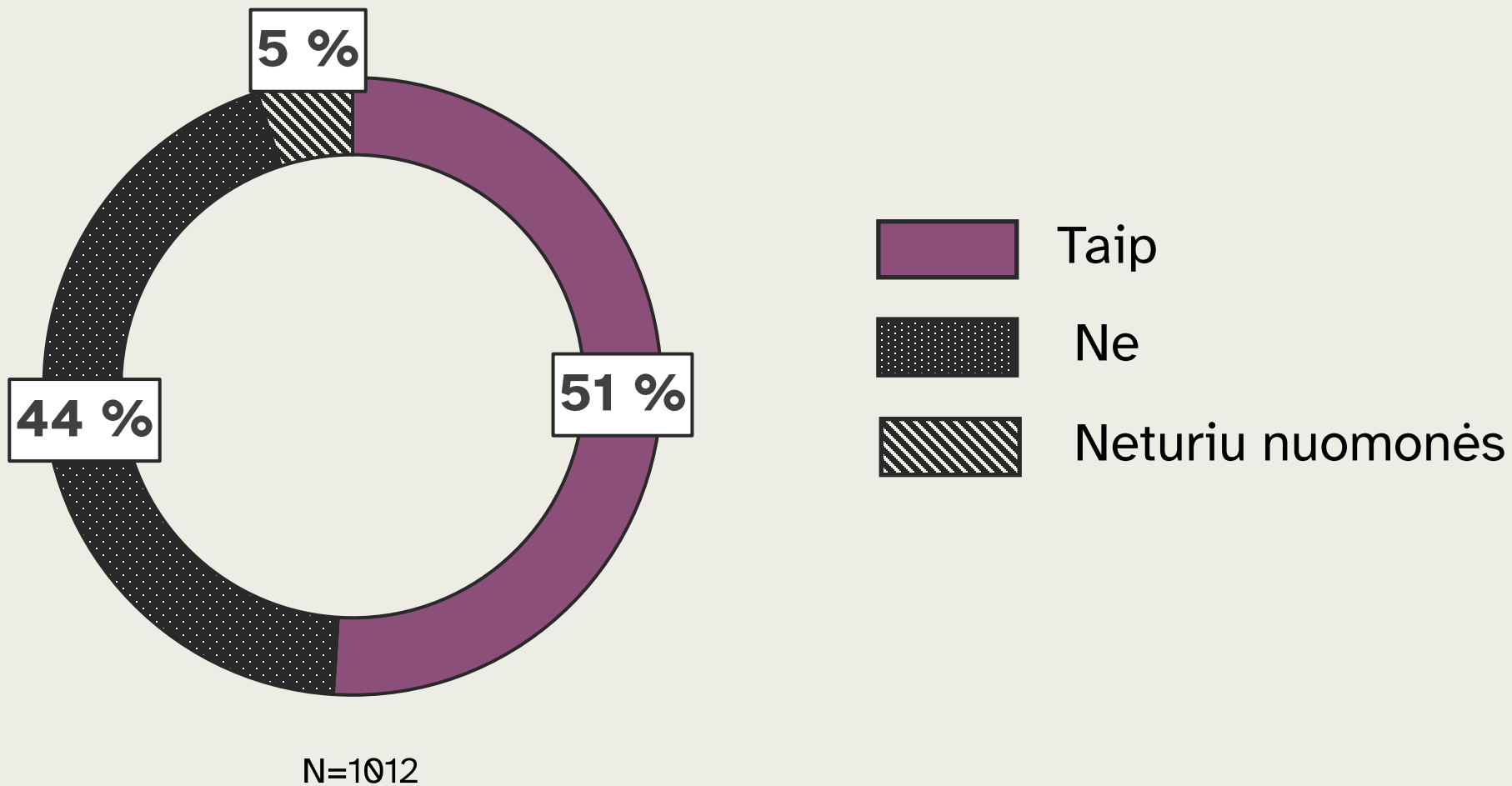
N=1007

N=485

N=522

2024 m.

Ar jaučiate, kad Lietuvoje moterys ir vyrai turi lygias teises?

Visuomenės požiūris į moterų ir vyrų lygybę ir lyčių nelygybę Lietuvoje

2024 m. moterys dvigubai dažniau nei vyrai manė, kad vyrai ir moterys neturi lygių teisių Lietuvoje (taip manė 31 proc. moterų ir 14 proc. vyrų).

Manančiųjų, kad moterys ir vyrai neturi lygių teisių, nuo 2021 m. sumažėjo kone perpus – nuo 44 proc. 2021 m. iki 23 proc. 2024 m. Tokį pokytį galimai lėmė didesnis dėmesys lyčių lygybės klausimams viešajame diskurse ir politikoje.

Europos lyčių lygybės instituto duomenimis, Lietuva, [surinkusi 63,1 balo](#) iš 100 galimų, 2023 m. lyčių lygybės indekse užėmė 17-tą vietą tarp ES valstybių (100 balų reikštų, kad šalis pasiekė faktinę moterų ir vyrų lygybę šalyje). Didžiausia lyčių lygybės pažanga – 82,2 balo – matoma sveikatos priežiūros srityje (stebimi gyvenimo trukmės, sveikatos būklės, su sveikata susijusio elgesio ir sveikatos paslaugų prieinamumo rodikliai); mažiausia – 48,9 – galios srityje (skaičiuojamas moterų ir vyrų pasiskirstymas politinėje, ekonominėje ir socialinėje srityse).

Remiantis nacionalinės statistikos duomenimis, didžiausios lyčių nelygybės problemos Lietuvoje yra moterų ir vyrų darbo užmokesčio atotrūkis, moterų ir vyrų pensijų atotrūkis, profesinė segregacija, moterų skurdas, mažas vyrų įsitraukimas auginant vaikus ir rūpinantis šeima / namais, nepakankamas moterų dalyvavimas sprendimų priėmime (politikoje ir ekonomikoje), aukšti vyrų savižudybių rodikliai, smurtas lyties pagrindu, trumpesnė vyrų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė ir didesnis polinkis į žalingą gyvenseną, mažesnis berniukų ir vyrų įsitraukimas į švietimą (daugiau skaitykite www.lygiadieniai.lt).

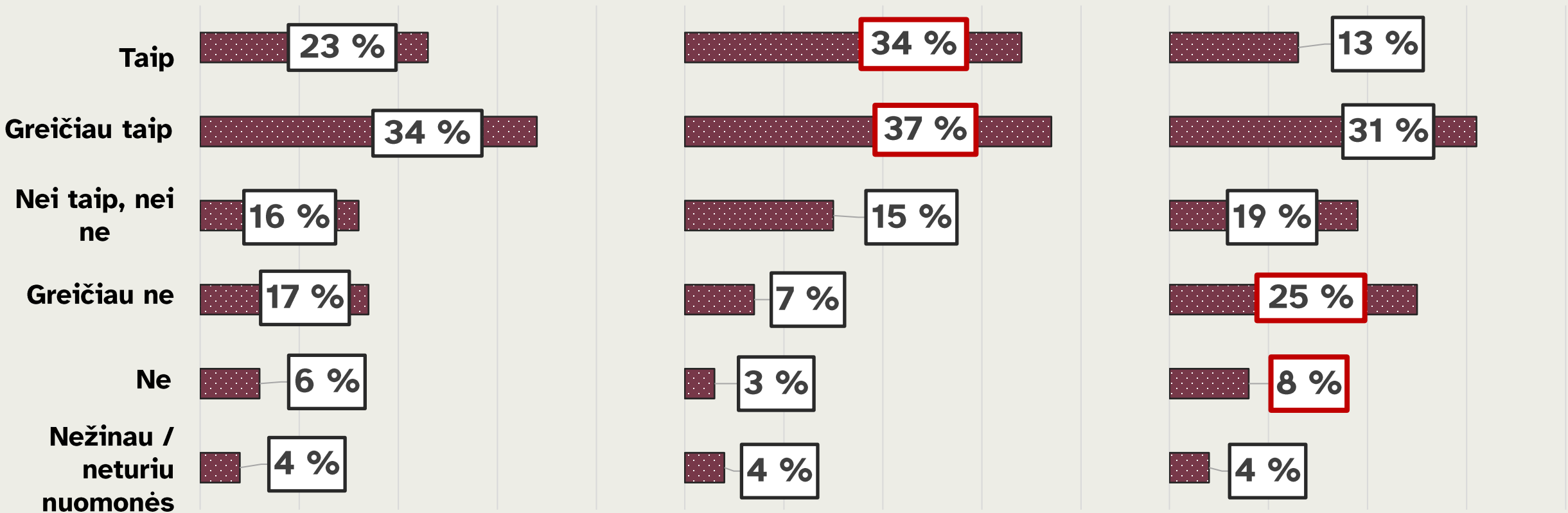
Kaip manote, ar Lietuvoje moterys, palyginti su vyrais, turi vienodas galimybes kilti profesinės karjeros laiptais?

Visi

Vyrai

Moterys

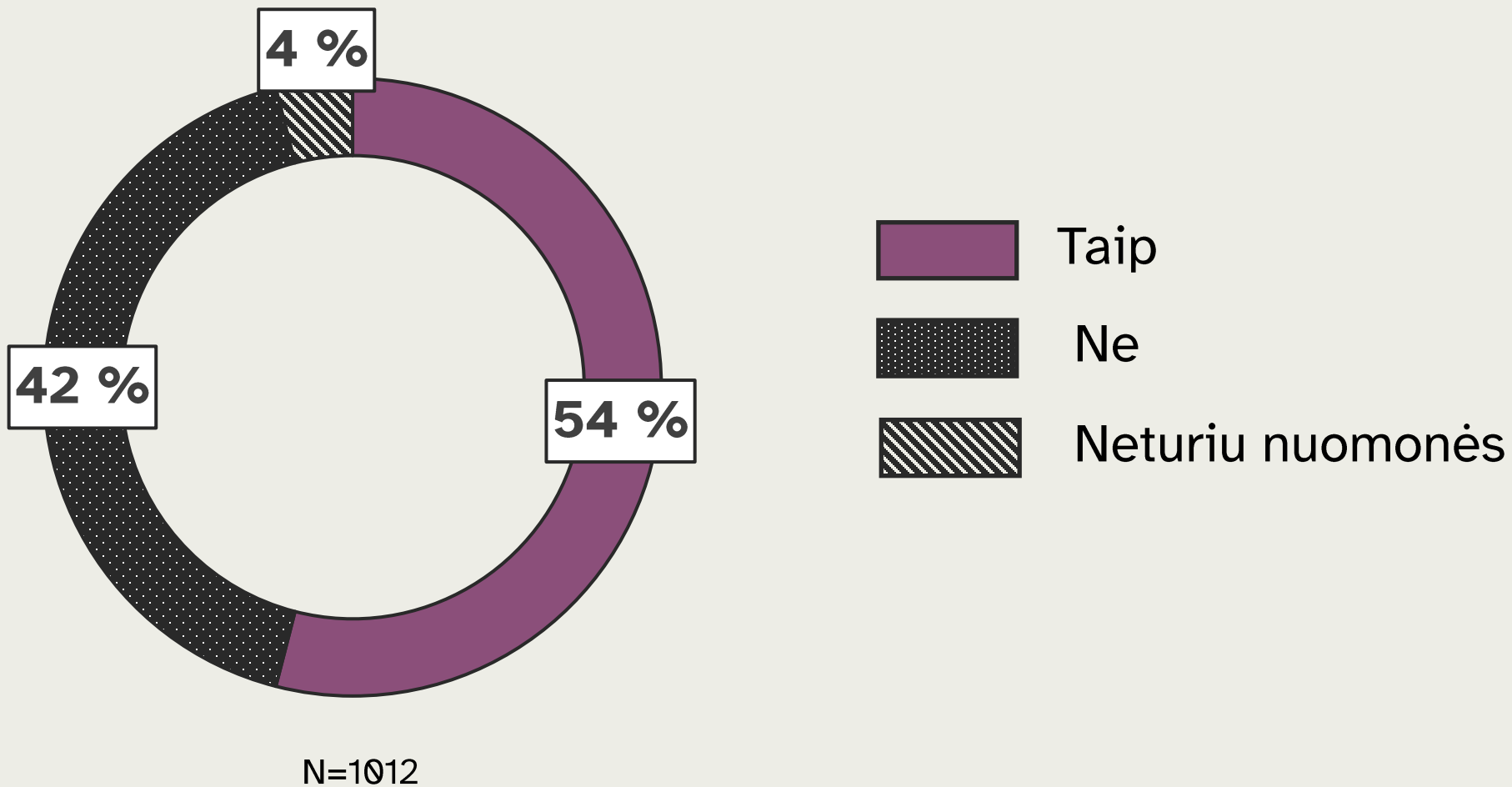
N=1007

N=485

N=522

2024 m.

Ar manote, kad moterys Lietuvoje turi vienodas galimybes su vyrais kilti profesinės karjeros laiptais?

Lyčių lygybė vadovaujamosiose pozicijose ir sprendimų priėmimo

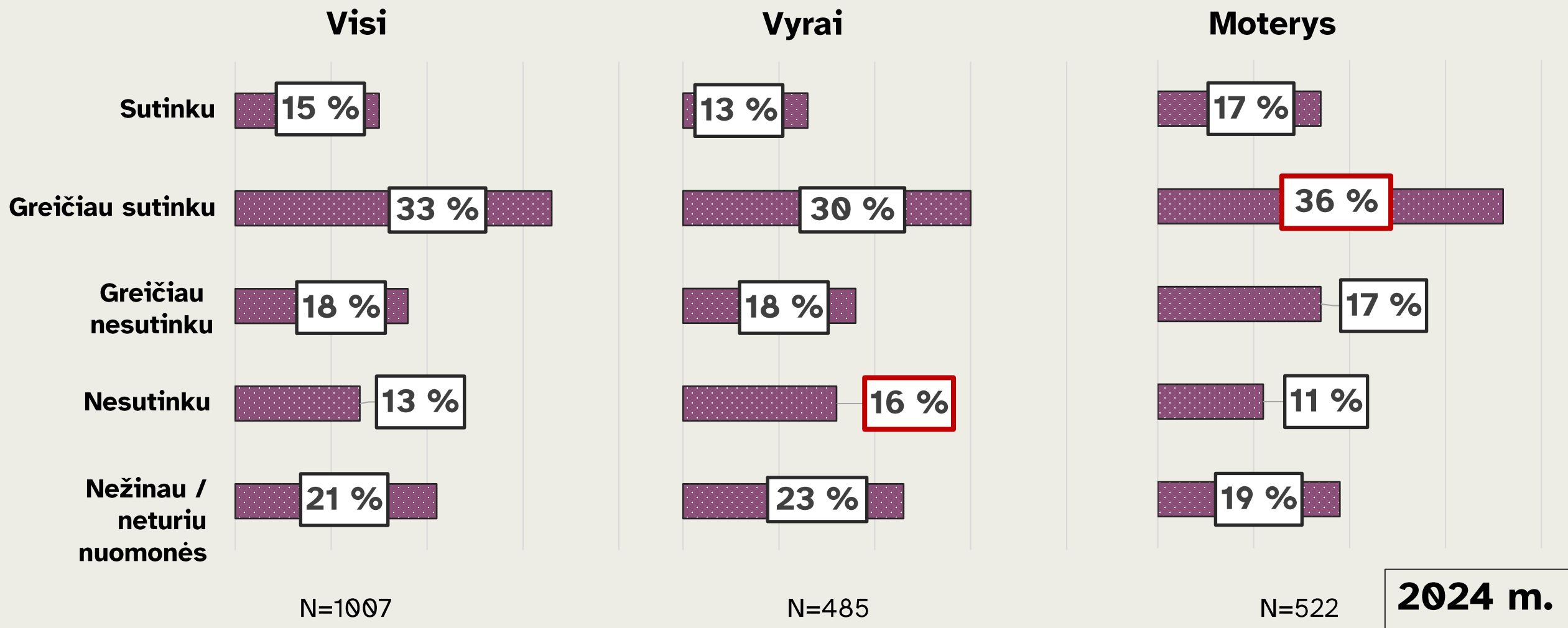

Moterų ir vyrų požiūris į lyčių lygybę kilti profesinės karjeros laiptais Lietuvoje skiriasi: vyrams kur kas dažniau atrodo, kad moterys, palyginti su vyrais, turi vienodas profesinės karjeros galimybes. Tuo įsitikinę 71 proc. vyrų ir 53 proc. moterų. Kas trečia moteris (33 proc.) vienodomis galimybėmis netiki (tokią nuomonę palaiko 10 proc. vyrų). Lyginant 2024 m. ir 2021 m. duomenis matyti, kad sumažėjo žmonių, kurie mano, kad moterys, palyginti su vyrais, neturi vienodų galimybių kilti karjeros laiptais (nuo 42 proc. 2021 m. iki 23 proc. 2024 m.). Tai gali būti susiję su aktyvesnėmis diskusijomis viešajame diskurse apie lyčių lygybę vadovaujamosiose pozicijose, moterų lyderių didesniu matomumu politikoje, verslo srityje.

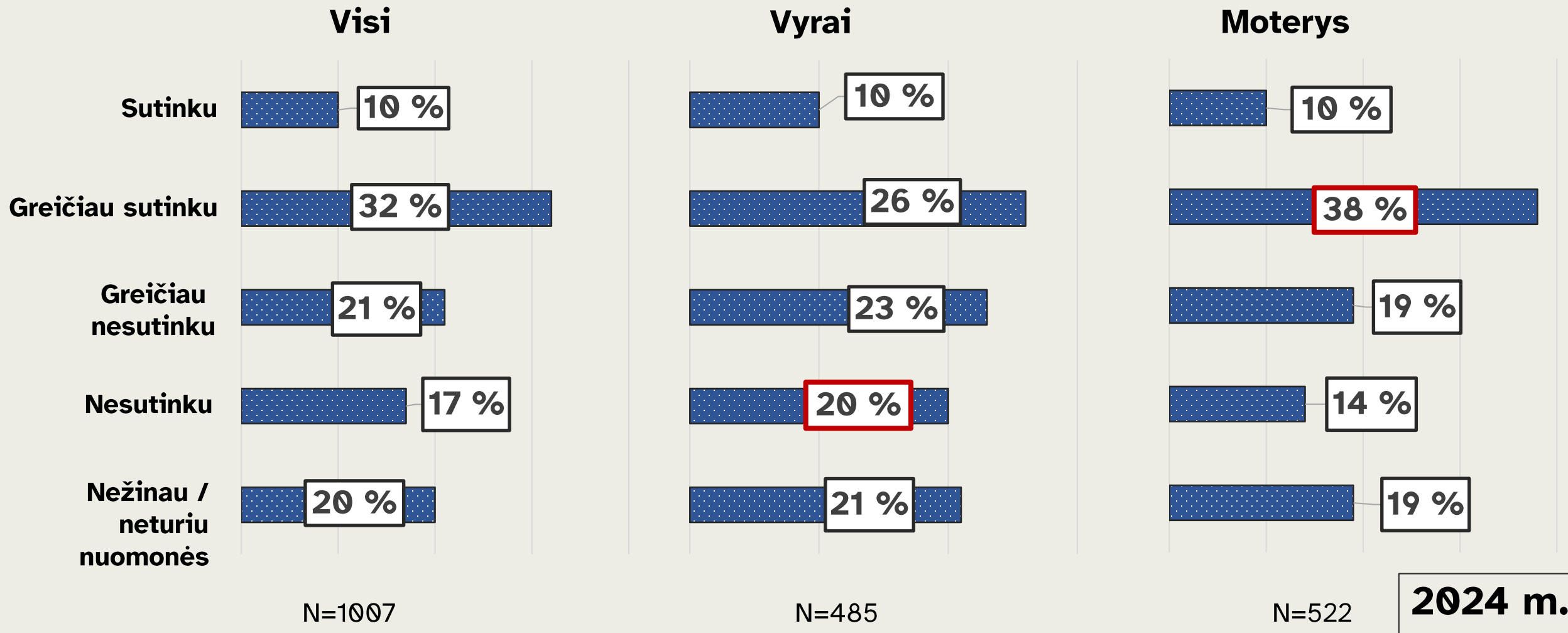
Statistikos duomenys rodo, kad vadovaujamosiose pozicijose ir sprendimų priėmimo Lietuvoje lyčių lygybės trūksta. Vyrai dominuoja vadovaujamosiose pozicijose visose pagrindinėse viešojo gyvenimo srityse. Pavyzdžiui, Lietuvoje [vadovaujamas pozicijas užimančių moterų bendras skaičius](#) didžiausiose biržos bendrovėse 2024 m. siekė tik 29 proc., o iš 18-os biržinių bendrovių šalyje tik vienos prezidentė yra moteris. Politikoje moterų taip pat mažiau. 2023 m. savivaldos rinkimuose merėmis išrinktos tik 6 moterys (iš 60), o moterų savivaldybių tarybose – 33 proc.; 2024 m. pabaigoje į Seimą išrinktos 39 moterys (28 proc.). Duomenys rodo, kad moterims didesnė tikimybė užimti aukščiausias pozicijas sektoriuose, kuriuose dominuoja moterys, vyrams – visuose.

Įmonė nori pasisamdyti naują darbuotoją, ir renkasi iš dviejų žmonių – vyro ir moters, turinčių tuos pačius įgūdžius ir kvalifikaciją. Įmonėje dirba mažiau moterų nei vyrų. **Kiek sutinkate, kad pirmenybę užimti šią poziciją reikėtų suteikti moteriai?**

Kiek sutinkate su teiginiu, kad siekiant lyčių balanso įmonių vadovaujamose pozicijose, reikėtų pirmenybę suteikti trūkstamos lyties atstovei arba atstovui?

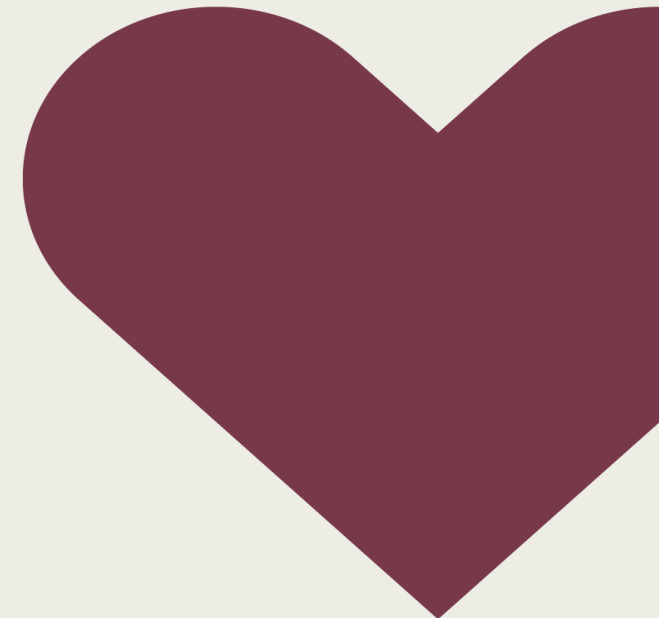
Lyčių lygybės užtikrinimas taikant specialiąsias priemones

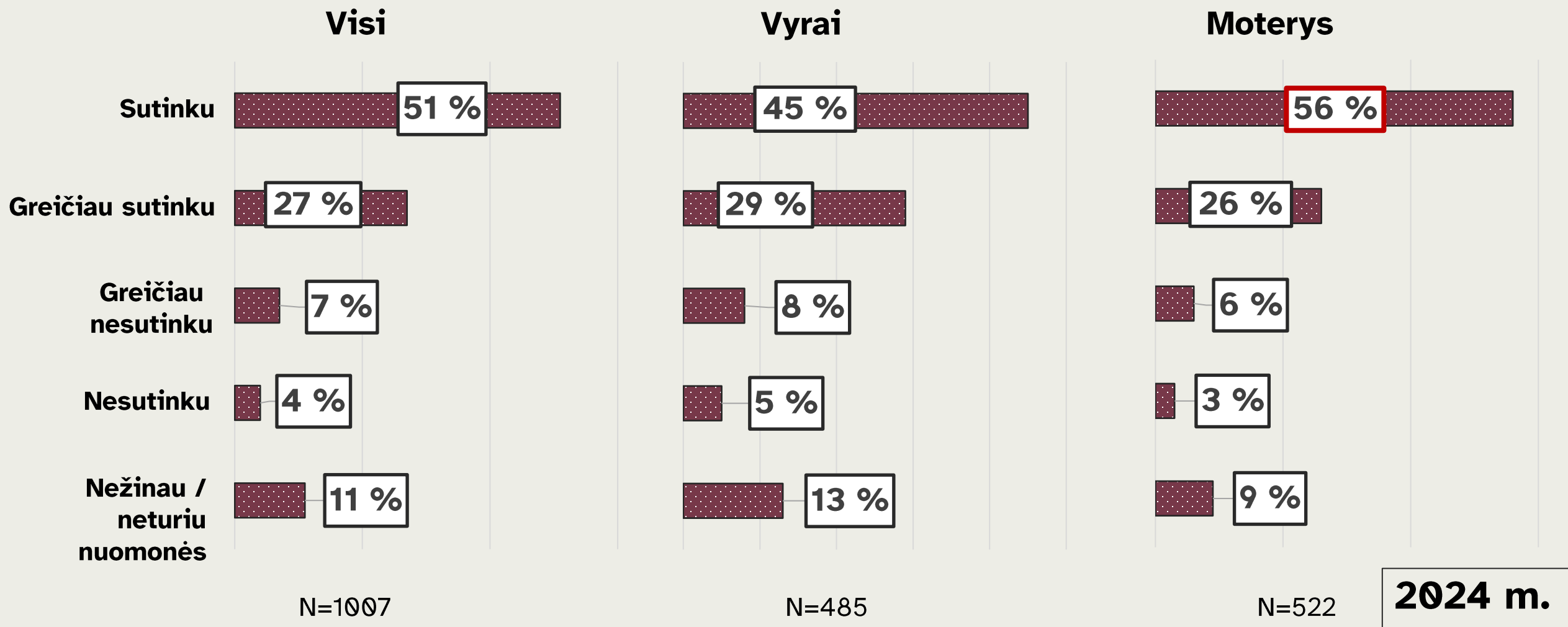
Apie pusę Lietuvos gyventojų (48 proc.) sutinka, kad tais atvejais, kai į poziciją kandidatuoja vienodų įgūdžių ir kvalifikacijos moteris ir vyras, reikėtų pasirinkti tos lyties asmenį, kurių reprezentavimas įmonėje yra mažesnis. Su tokiu teiginiu dažniau sutiko moterys (53 proc.) nei vyrai (43 proc.). Šį rezultatą galėjo lemti ir apklausos autorių pasirinktas pavyzdys, kuriame kalbama apie moterų trūkumą įmonėje. Patys jauniausi apklausos dalyviai (18–25 m.) buvo linkę su teiginiu sutikti dažniausiai (61 proc.). Kas penktas apklausoje dalyvavęs asmuo (21 proc.) šiuo klausimu neturėjo nuomonės.

4 iš 10 apklausos dalyvių sutinka, kad siekiant lyčių balanso įmonių vadovaujamosiose pozicijose reikėtų suteikti pirmenybę trūkstamos lyties atstovui arba atstovei. Su šiuo teiginiu sutikti dažniau linkusios moterys (48 proc.) nei vyrai (36 proc.) bei patys jauniausi, 18–25 m., apklausos dalyviai (58 proc.). Penktadalis apklaustų žmonių šiuo klausimu neturėjo nuomonės.

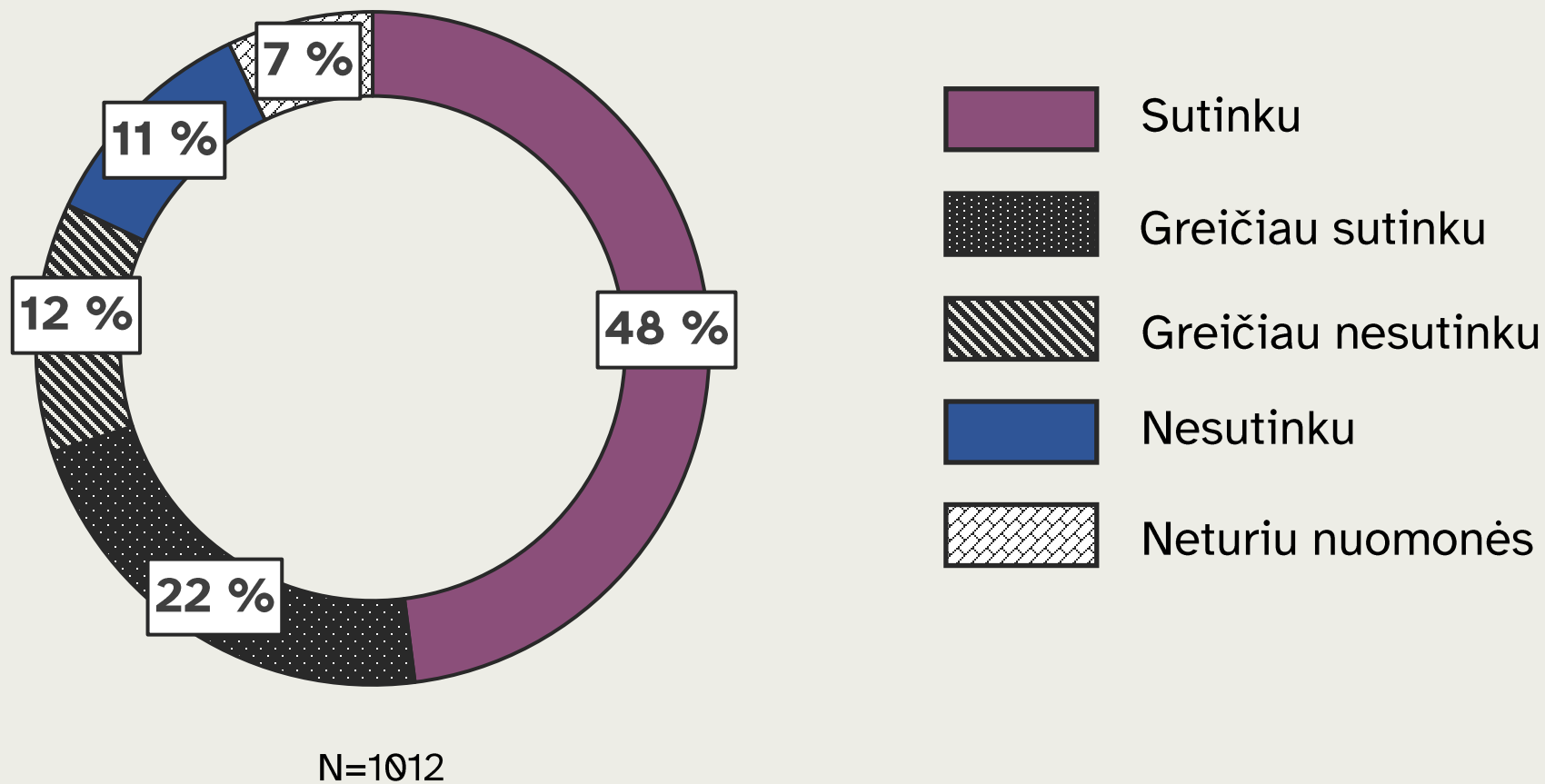
Nuo 2024 m. gruodžio į Lietuvos teisę perkeltos Moterų valdybose direktyvos (angl. *Women on Boards Directive*) nuostatos. Įgyvendinant direktyvos tikslus, didelės įmonės, kurių vertybiniais popieriais leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, ir kitos didelės įmonės turės užtikrinti, kad nepakankamai atstovaujamos lyties asmenys užimtų nuo 33 proc. iki 49 proc. valdybos ir stebėtojų tarybos narių pozicijų. Tai reiškia, kad renkat narius ir nares, turės vykti skaidrus atrankos procesas, kuriame privalu remtis aiškiai suformuluotais kriterijais. Sutapus kandidatų kompetencijoms, pirmenybė turės būti teikiama nepakankamai atstovaujamos lyties asmeniui.

Kiek sutinkate su teiginiu, kad moteris turi teise pasirinkti, ar ji nori nutraukti neštumą?

Moteris turi teisę pasirinkti, ar ji nori nutraukti nėštumą.

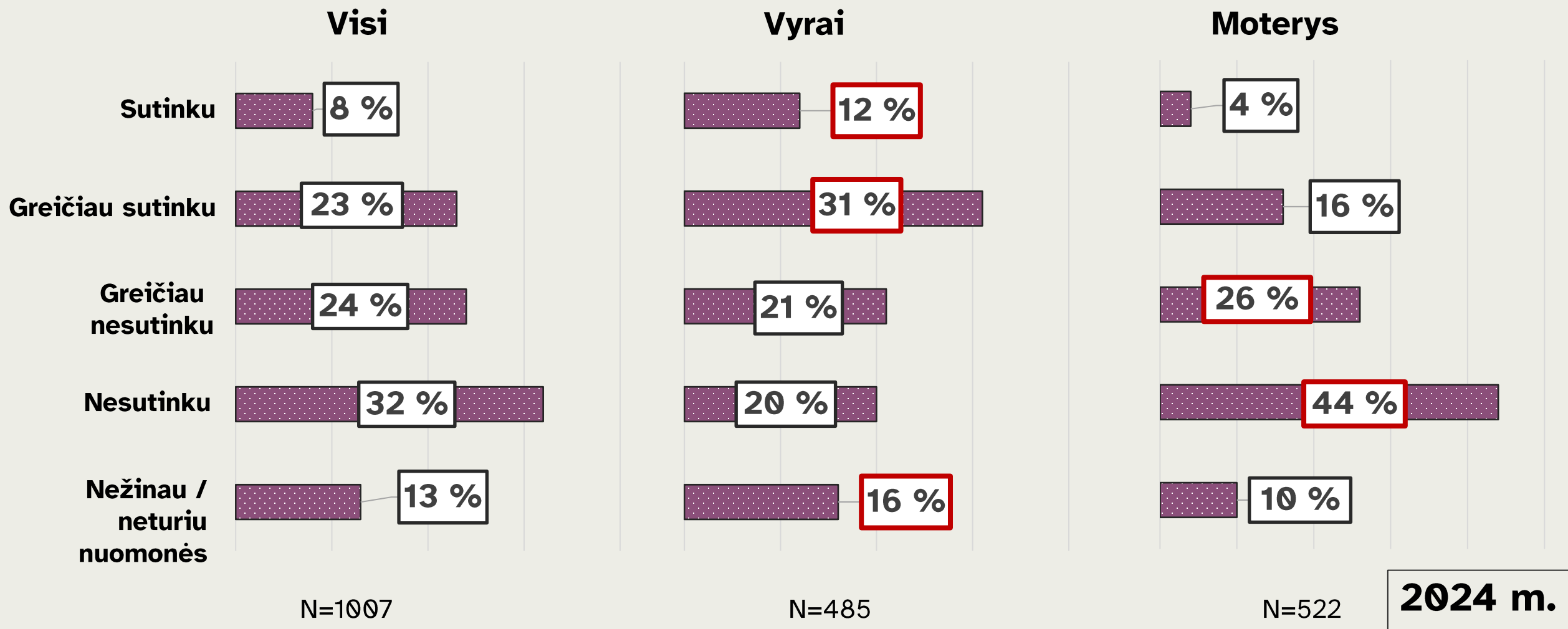
Teisė į nėštumo nutraukimą

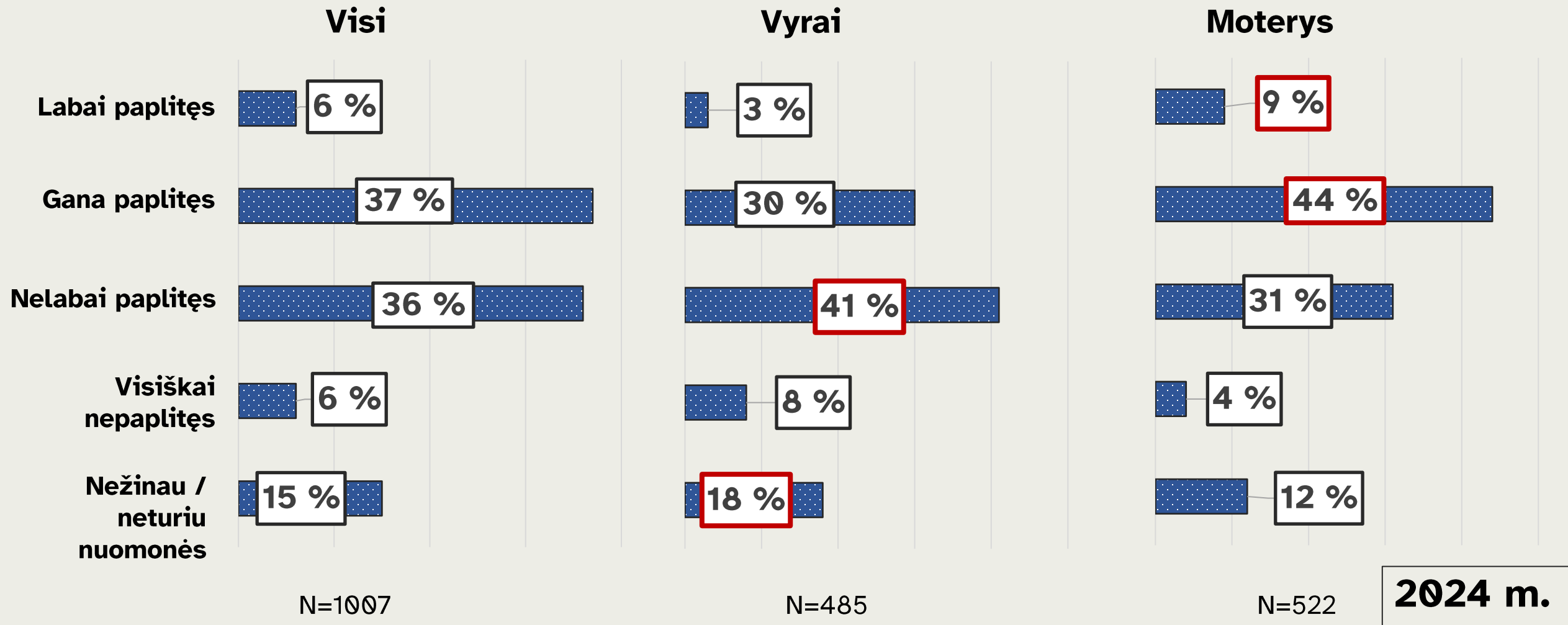
8 iš 10 Lietuvos gyventojų (78 proc.) linkę manyti, kad moteris turi teisę pasirinkti nutraukti nėštumą. Su šiuo teiginiu dažniau sutinka moterys (82 proc.) nei vyrai (74 proc.), labiausiai išsimokslinę (86 proc.) ir vyriausi (56 m. ir vyresni) šalies gyventojai (84 proc.).

Lyginant su 2021 m. duomenimis, moters teisę į nėštumo nutraukimą pripažįsta daugiau žmonių (2021 m. taip linkusių manyti buvo 70 proc.) bei kur kas mažiau žmonių šiam teiginiui nepritaria (2024 m. nepritarė 11 proc., o 2021 m. – 23 proc.). Kaip ir kitais lyčių lygybės klausimais, tam įtakos galėjo turėti platesnės viešos diskusijos apie lyčių lygybę, teisę į kūno autonomiją, labiau matomas moterų teises ginančių nevyriausybinių organizacijų darbas.

Kiek sutinkate su teiginiu, kad moterys dažnai pačios išprovokuoja seksualinį priekabiavimą?

Jūsų nuomone, kiek Lietuvoje yra paplitęs vyrų seksualinis priekabiavimas prie moterų?

Seksualinis priekabiavimas

Apklausa parodė vyrų ir moterų požiūrių skirtumus į atsakomybę dėl seksualinio priekabiavimo – vyrai kur kas dažniau yra linkę galvoti, kad moterys pačios išprovokuoja seksualinį priekabiavimą. Taip manė 43 proc. vyrų ir 20 proc. moterų. Kita vertus, moterys kur kas dažniau nei vyrai nesutinka su šiuo teiginiu – taip manė 70 proc. moterų ir 41 proc. vyrų. Atkreiptinas dėmesys, kad jauniausi (18–25 m.) ir vyriausi apklausos dalyviai (56 m. ir vyresni) dažniausiai pritaria teiginiui, kad moterys pačios išprovokuoja seksualinį priekabiavimą. Taip manė 36 proc. jauniausių ir 38 proc. vyriausių respondentų (palyginimui – tik 24 proc. 26–35 m. amžiaus asmenų pritarė tokiai nuomonei).

4 iš 10 (43 proc.) apklausos dalyvių mano, kad seksualinis priekabiavimas Lietuvoje yra paplitęs. Taip kur kas dažniau mano moterys (53 proc.) nei vyrai (33 proc.).

[Pagrindinių teisių agentūros 2023 m. duomenimis](#), kas antra moteris Europos Sąjungoje savo gyvenime yra patyrusi seksualinį priekabiavimą. Dauguma jų apie tai niekam nepraneša, todėl tikrieji seksualinio priekabiavimo mastai mūsų visuomenėje nežinomi.

[2024 m. Europos lyčių lygybės instituto, Pagrindinių teisių agentūros ir Eurostat duomenimis](#), kas penkta moteris Lietuvoje yra patyrusi seksualinį priekabiavimą darbe. Tyrimo duomenys rodo, kad visoje ES jaunosios moterys (18–29 m.) seksualinį priekabiavimą patiria dažniausiai – dvi iš penkių.

Visuomenės požiūris į seksualinį priekabiavimą

[2024 m. „Eurobarometro“ tyrimo duomenimis](#), didžioji Lietuvos gyventojų dalis mano, kad moterų seksualizavimas ir sudaiktinimas yra nepriimtinas.

82 proc. apklaustųjų nepriimtinu elgesiu laiko vyrų švilpavimą moterims, jų nužiūrinėjimą ar užkabinėjimą; 81 proc. mano, kad darbe vyrų reiškiamos užuominos ar įžūlūs komentarai apie kolegės išvaizdą yra nepriimtini.

Išimtis – moterų seksualizavimas reklamose. Kur kas mažiau žmonių (45 proc.) tai mato kaip nepriimtina elgesį, 50 proc. tyrimo dalyvių mano, kad moterų vaizdavimas reklamoje su seksualine potekste yra priimtinas arba priimtinas tam tikromis aplinkybėmis.

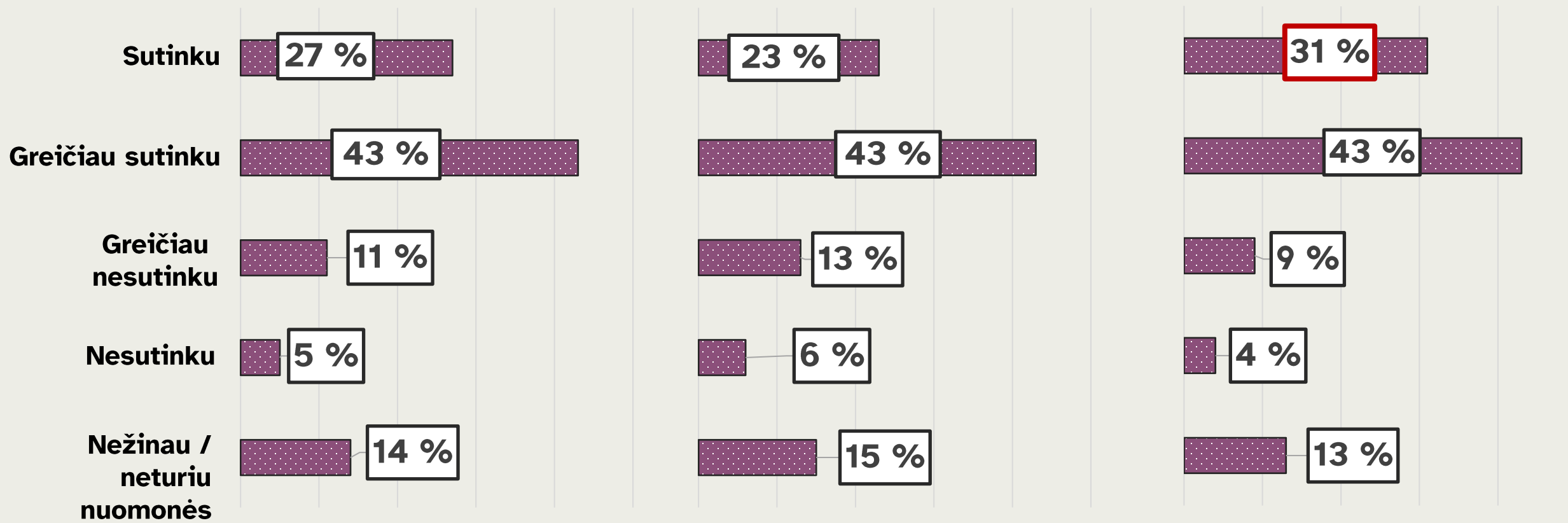
Kiek sutinkate su teiginiu, kad jauni žmonės turėtų būti daugiau mokomi apie moterų ir vyrų lygybę?

Visi

Vyrai

Moterys

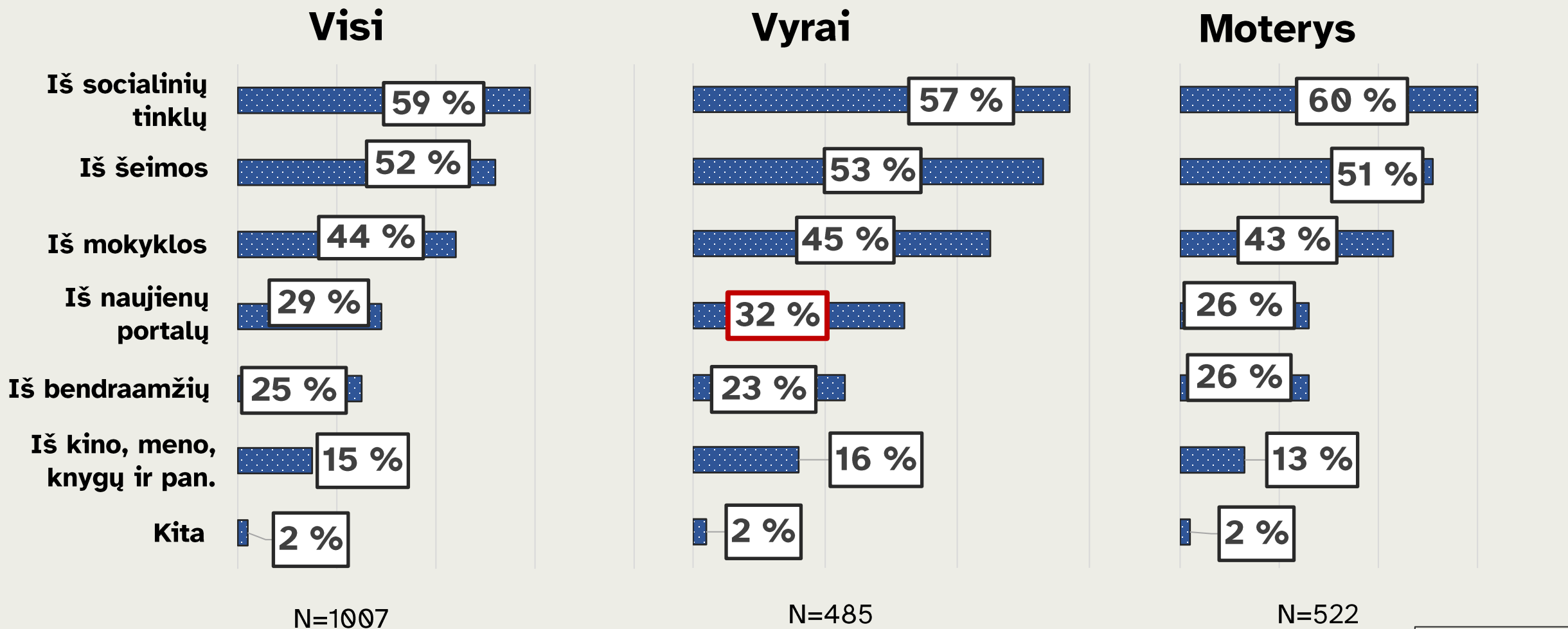
N=1007

N=485

N=522

2024 m.

Kaip manote, iš kur jaunimas gauna daugiausiai informacijos apie moterų ir vyrų lygybę?

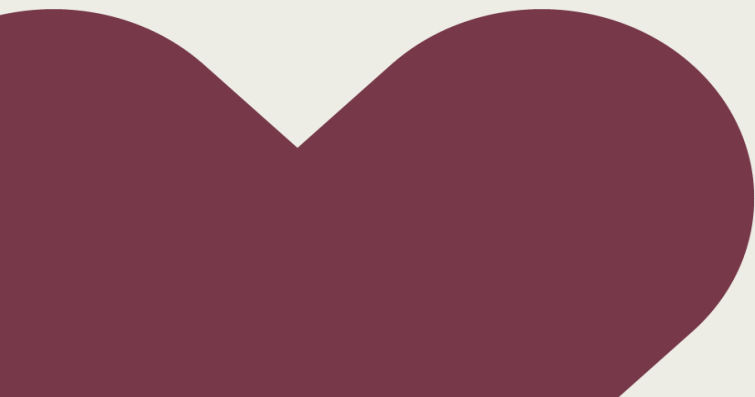
2024 m.

*Galimi keli atsakymai, suma viršija 100 proc.

Švietimas apie lyčių lygybę

Didžioji dalis Lietuvos gyventojų (70 proc.) mano, kad jauni žmonės turėtų būti daugiau mokomi apie moterų ir vyrų lygybę. Tuo dažniau įsitikinusios moterys (74 proc.) nei vyrai (66 proc.).

Apklausos dalyvių nuomone, jaunimas daugiausiai informacijos apie moterų ir vyrų lygybę gauna iš socialinių tinklų, mažiausiai – iš kino, meno, knygų. Tai rodo, kad visuomenė supranta, jog formalus švietimas šioje srityje nėra pirminis šaltinis. Mokyklos vaidmenį svarbiu kalbant apie lyčių lygybę įvardijo tik 4 iš 10 Lietuvos gyventojų.

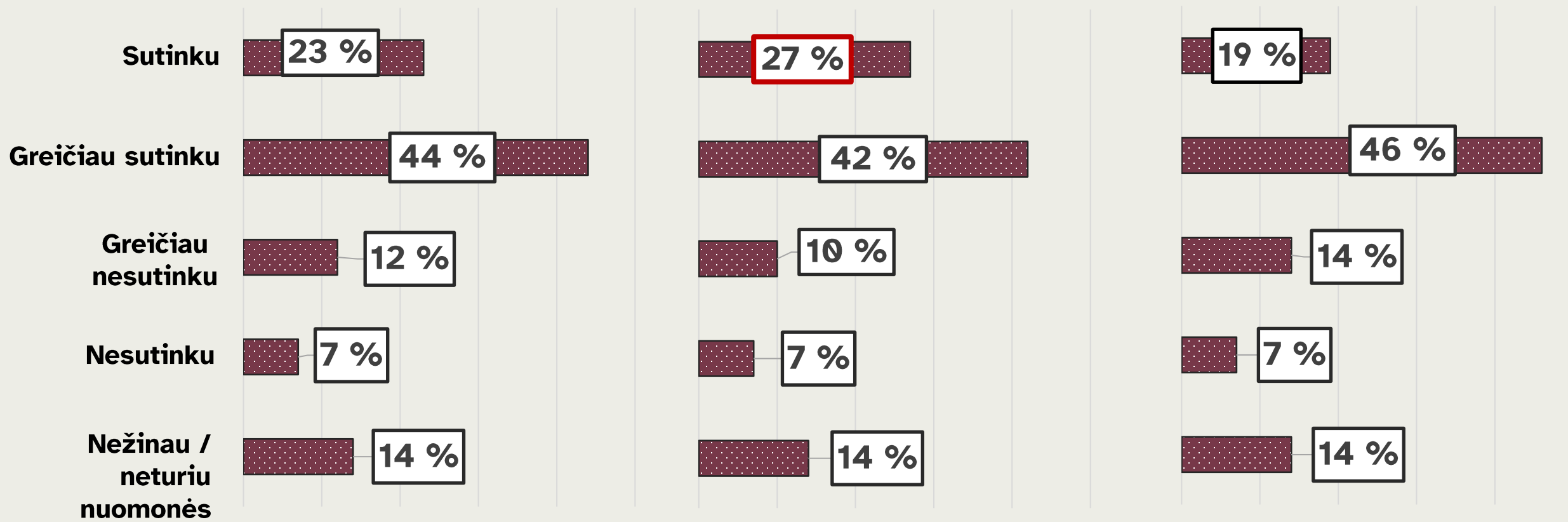
Kiek sutinkate su teiginiu, kad Lietuvoje kalbant apie lygias galimybes, apie vyrų problemas kalbama per mažai?

Visi

Vyrai

Moterys

N=1007

N=485

N=522

2024 m.

Vyrų lygybės klausimai

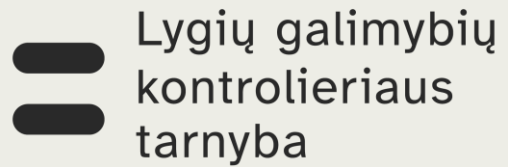

Didžioji dalis apklausos dalyvių (67 proc.) mano, kad Lietuvoje apie vyrų problemas lyčių lygybės srityje kalbama per mažai. Su šiuo teiginiu dažniau linkę sutikti vyrai (27 proc.) nei moterys (19 proc.). Tai gali reikšti, kad vyrams trūksta vyrų problemų lyčių lygybės kontekste matomumo, aptarimo.

Mažesnis vyrų problemų matomumas viešajame diskurse galimai susijęs su pačių vyrų lyderystės lyčių lygybės temose trūkumu, mažesniu vyrų organizacijų matomumu (pačių organizacijų, kurios gilintųsi į vyrų lygybės klausimus ir aktyviai dalyvautų viešajame diskurse, Lietuvoje yra mažiau). Lyčių lygybė dažniausiai matoma ir suvokiama kaip su moterų teisių ir galimybių klausimais susijusi bei šiuos klausimus sprendžianti sritis.

Daugiau informacijos

S. Konarskio g. 35, Vilnius

Tel. +370 5205 0640

El. p. lygybe@lygybe.lt